1. 7. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Doručování do datových schránek v rozhodčím řízení

S účinností od 1. ledna 2014 došlo nejen k zásadním změnám v hmotném právu, kdy původní občanský zákoník a obchodní zákoník byly nahrazeny novým občanským zákoníkem a zákonem o obchodních korporacích, rekodifikace civilního práva se v mnoha aspektech dotkla rovněž procesních předpisů, a to nejen v oblasti soudního řízení, ale též v oblasti řízení rozhodčího. Jednou z důležitých změn je rovněž nová úprava doručování písemností rozhodčími soudy.

Mališ Nevrkla Legal
Advokátní kancelář / Attorneys At Law

Význam úpravy doručování v rozhodčím řízení

Hlavním cílem rozhodčího řízení je získání rozhodčího nálezu jakožto exekučního titulu k vymožení majetkových nároků smluvních stran. K tomu, aby se rozhodčí nález stal řádným exekučním titulem, vyžaduje zákon o rozhodčím řízení (dále též jen „ZRŘ“) mj. doručení jeho písemného vyhotovení stranám sporu. Podle § 28 odst. 1 ZRŘ musí být písemné vyhotovení rozhodčího nálezu **doručeno stranám** a po doručení opatřeno **doložkou o právní moci**. To, že doručení rozhodčího nálezu (doručuje se do vlastních rukou) je nezbytné pro jeho vykonatelnost, Nejvyšší soud ČR jednoznačně judikoval v mnoha svých rozhodnutích.

Doručování dle pravidel občanského soudního řádu

Vzhledem k tomu, že zákon o rozhodčím řízení neobsahoval až do 31. prosince 2013 žádnou úpravu doručování, podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu ČR se pro doručování rozhodčích nálezů nebo usnesení uplatňovala ustanovení o doručování písemností v občanském soudním řízení. V souladu s § 30 ZRŘ se totiž na řízení před rozhodci přiměřeně užijí ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li zákon o rozhodčím řízení jinak.

Na možné způsoby doručování rozhodčích nálezů a usnesení i jejich (závazné) pořadí, v jakém měl rozhodce přistoupit k doručování listin se tudíž, striktně aplikovalo ustanovení § 45 OSŘ.

Jak vyplývá z tohoto ustanovení, soud má v první řadě listinu doručit **při jednání** nebo jiném úkonu soudu a v případě, že k tomuto doručení nedošlo, potom přistoupí k doručování prostřednictvím **veřejné datové sítě do datové schránky adresáta**. Není-li ani takové doručení možné, má soud doručovat písemnosti **na žádost** účastníka řízení na **jinou adresu** nebo **elektronickou adresu**. Teprve pokud takové doručení není možné, nařídí se doručení prostřednictvím **doručujícího orgánu** (držitele poštovní licence) nebo účastníka řízení či jeho zástupce. Toto pořadí způsobů doručování je pro soud **závazné**. Jak konstatoval Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku ve věci spis. zn.

21 Cdo 3489/2012 ze dne 12. března 2014, „*každému, kdo má zpřístupněnou datovou schránku, soud doručuje rozhodnutí, předvolání a další listiny do datové schránky, aniž by adresát o takové doručení musel žádat nebo soudu sdělovat identifikátor své datové schránky. Soud má zjišťovat* ***z úřední povinnosti****, zda má adresát zřízenou a zpřístupněnou datovou schránku. Ten, kdo má zřízenou a zpřístupněnou datovou schránku, má právo očekávat, že mu soud bude veškerá rozhodnutí, předvolání a jiné listiny doručovat v elektronické podobě do datové schránky. Tímto způsobem se nedoručuje jen tehdy, byly-li listiny doručeny při jednání nebo při jiném úkonu soudu nebo nedošlo-li k řádnému doručení listiny do datové schránky.*“

Na druhou stranu je vhodné zmínit, že ačkoliv je pořadí způsobů doručování pro soudy závazné, z judikatury Nejvyššího soudu ČR vyplývá závěr, že nedodržení této posloupnosti neznamená neúčinnost takového doručení v případě, že si doručovanou listinu adresát skutečně **převzal**, a měl tak možnost se s ní seznámit (a zvolit další procesní postup). Za této situace je totiž **materiální funkce** doručení naplněna, a trvání na opětovném doručování předepsaným způsobem by bylo přehnaným formalismem. Rozhodující proto je, zda se předmětná listina dostala do dispozice adresáta.

Dřívější úpravy doručování v rozhodčím řízení

Vzhledem k tomu, že dle § 23 ZRŘ ve znění účinném do 31. března 2012 rozhodčí řízení končilo již **vydáním** rozhodčího nálezu, konstatoval Nejvyšší soud ČR, že jeho doručování již nepatří mezi otázky **postupu vedení rozhodčího řízení**, které si ve smyslu § 19 odst. 1 ZRŘ účastníci mezi sebou mohou dohodnout. Proto nebylo možné, aby se účastníci od úpravy obsažené v § 45 OSŘ odchýlili.

S účinností od 1. dubna 2012 však bylo ustanovení § 23 ZRŘ novelizováno (zákonem č. 19/2012 Sb.) tak, že na rozdíl od dřívější úpravy nyní rozhodčí řízení končí až **právní mocí rozhodčího nálezu**. Podle důvodové zprávy mělo toto řešení umožnit stranám, aby si postup týkající se doručování rozhodčího nálezu dohodly samostatnou dohodou podle § 19 ZRŘ, a nemuselo tak být rozhodci postupováno striktně podle ustanovení § 45 OSŘ.

Doručování do datových schránek

Při doručování prostřednictvím veřejné datové sítě do datových schránek se postupuje podle zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, v platném znění (dále jen „zákon o elektronických úkonech“), který upravuje zejména **elektronické úkony orgánů veřejné moci** vůči fyzickým osobám a právnickým osobám, elektronické úkony fyzických osob a právnických osob **vůči orgánům veřejné moci** a elektronické úkony **mezi orgány veřejné moci** navzájem prostřednictvím datových stránek, jakož i dodávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob prostřednictvím datových schránek.

V ustanovení § 1 odst. 1 písm. a) zákona o elektronických úkonech je pak uveden výčet **orgánů veřejné moci**, kterými jsou státní orgány, orgány územních samosprávných celků, státní fondy, zdravotní pojišťovny, Český rozhlas, Česká televize, samosprávné komory zřízené zákonem, notáři a soudní exekutoři. V uvedeném výčtu však nejsou zmíněni ani rozhodci, ani rozhodčí soud, a **nelze** je proto považovat za orgány veřejné moci.

Rovněž Ústavní soud v rozhodnutích, v nichž se zabýval povahou rozhodčího řízení, rozhodcům ani (stálým) rozhodčím soudům nepřiznal postavení orgánu veřejné moci. Např. v nálezu ve věci spis zn. I. ÚS 3227/07 ze dne 8. března 2011 konstatoval, že „*rozhodce či stálý rozhodčí soud však za orgány veřejné moci nelze považovat; … **mají povahu** soukromých osob, na něž sporné strany přenášejí procesní dohodou pravomoc projednat a rozhodnout jejich spor.*“ V usnesení ve věci spis. zn. II. ÚS

4314/12 ze dne ze dne 27. června 2013 se Ústavní soud přiklonil k jurisdikční koncepci rozhodčího řízení (vycházející ze smluvní autonomie stran), podle níž *„je třeba rozhodčí řízení chápat jako nalézání práva **soukromoprávním subjektem**“*, nadále nicméně rozhodčí soud nepovažuje za orgán veřejné moci.

S ohledem na výše uvedenou soukromou povahu rozhodců a rozhodčích soudů Nejvyšší soud ČR ve své judikatuře konstatoval, že při doručování rozhodčích nálezů se **neuplatní § 17** zákona o elektronických úkonech, který upravuje doručování dokumentů prostřednictvím datové schránky **pouze u orgánů veřejné moci**.

Jelikož jsou rozhodci považováni za soukromé osoby, je nutno na ně aplikovat úpravu obsaženou v § **18a** zákona o elektronických úkonech, který umožňuje doručování dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob (které nejsou orgánem veřejné moci). Podle citovaného ustanovení však je možné dodání dokumentů z datových schránek těchto osob do jejich datových schránek **jen,** pokud o to **požádaly Ministerstvo vnitra**.

Za dodání dokumentu mezi soukromými osobami náleží provozovateli informačního systému datových schránek odměna, kterou hradí zpravidla osoba, z jejíž datové schránky byl dokument odeslán. Odměnu za ni může hradit i jiná osoba, jestliže předloží provozovateli informačního systému datových schránek **písemný souhlas** s úředně ověřeným podpisem osoby, z jejíž datové schránky byl dokument odeslán, s tímto způsobem úhrady odměny.

Rozhodce tedy mohl doručovat rozhodčí nález prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky jen tehdy, pokud o to adresát **požádal**. Bez uvedené žádosti se tento způsob doručení v rozhodčím řízení neuplatnil.

Nová úprava doručování v rozhodčím řízení

S účinností od 1. ledna 2014 bylo (zákonem č. 303/2013 Sb.) do zákona o rozhodčím řízení doplněno ustanovení § 19a, které nově upravuje doručování listin (a posloupnost způsobů doručování) v rozhodčím řízení. V důsledku této změny se již nebude na doručování aplikovat ustanovení § 45 OSŘ popsané výše.

V současné době by tedy rozhodce měl doručovat písemnosti v rámci rozhodčího řízení následujícími způsoby (v uvedeném pořadí):

- na **adresu datové schránky**;
- na **elektronickou adresu**, kterou adresát rozhodci **sdělil** nebo kterou určil jako doručovací **v rozhodčí smlouvě**; nebo
- **na adresu**, kterou adresát rozhodci **sdělil** nebo adresu uvedenou **v rozhodčí smlouvě**.

Předmětnou novelizací zákona o rozhodčím řízení však nedošlo ke změně zákona o elektronických úkonech, a proto rozhodčí soudy (rozhodci) nadále za orgány veřejné moci **považovány nejsou**. Doručování do datových schránek se tudíž bude moci uplatnit pouze v případě, že o to účastníci řízení **požádají** v souladu s ustanovením § 18a zákona o elektronických úkonech, jak je popsáno výše.

V souladu s provozním řádem informačního systému datových schránek lze žádost o umožnění dodávání datových zpráv dle § 18a odst. 1 zákona o elektronických úkonech podat **zaškrtnutím příslušné volby** v prostředí administrativní části klientského portálu (po odeslání žádosti je dodávání datových zpráv povoleno ihned, bez dalšího schvalování) nebo na **kontaktním místě** veřejné správy (na pracovišti Czech POINT). Stejně jednoduché je i zrušení této možnosti. Určitou

nevýhodou pro adresáta však je, že při zavedení této funkcionality **není možné omezit** okruh soukromých subjektů, které prostřednictvím datové schránky mohou dokumenty zasílat. Bude-li proto chtít účastník řízení umožnit doručování do své datové schránky rozhodci či rozhodčímu soudu, umožní to současně i všem ostatním (soukromým) osobám s datovými schránkami.

Až praxe proto ukáže, nakolik se v rozhodčích řízeních tento způsob doručování písemností do datových schránek skutečně prosadí.

JUDr. Luboš Nevrkla, Ph.D.,
advokát

Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář, s. r. o.

Longin Business Center
Na Rybníčku 1329/5
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 368 350
Fax: +420 296 368 351
e-mail: law.office@mn-legal.eu

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Civilněprávní prostředky ochrany při koupi falzifikátu
- Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů
- Konec zákonné koncentrace řízení? Návrh Nejvyššího soudu před Ústavním soudem
- Soudní poplatky v řízení o rozvodu manželství a úpravy poměrů k nezletilému dítěti po tzv. rozvodové novele
- Imise ve stavebním řízení aneb kde končí veřejný zájem a začíná soukromé právo?
- Užívání prostoru nad pozemkem třetí osobou
- Přístup k nemovitosti přes pozemek třetí osoby
- PŘEHLEDNĚ: Jak funguje předkládání plné moci? Postačí soudu jen její „fotokopie“? Aneb vývoj právní úpravy požadavků na plnou moc v našem právním systému.
- Využívání nástrojů umělé inteligence: proč je GDPR relevantní?
- Transfer Pricing: Na co si dát pozor s blížícím se koncem roku
- Byznys a paragrafy, díl 24.: Digitalizace korporátního práva: EU cílí na snížení administrativy

při přeshraničním podnikání